НАРОДНИ БРОЈ 19.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
З Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Приопслано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе„ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 70. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 9. МАЈА 1897. **ГОДИНА XXXII.**

ИЗБОРНА БРУКА.

Ђурђевићи, Ђурковићи, Милекићи и већ како се зову сва та грдна српска господа у троједничком сабору — наново су изабрана за посланике. Њихова имена јемче нам, да за српски народ наступају нових пет гладних година, док опет не истече рок посланичким мандатима њиховим.

Одавна се наш народ оружа, да покаже пут овој господи из троједничког сабора. Ни овом последњом приликом није остао глас народа српског непримећен. Шта више, у срезовима, где се против ових владиних мамелука истакао радикални или самостални кандидат, бујна свест Срба Сремаца потврдила је своју белегу. И ако нису изабрани народни опозициони кандидати, осетила је влада и њен апарат, да има против себе цео народ српски и да је то противник, с којим мора рачунати и који ће, ако не данас, оно сутра, победу славити над трошним систетом либерализма.

Данас, кад ово пишемо, изборна је борба још у јеку и не зна се исход свију избора у српским срезовима. Али је једно што се зна, да је троједничка влада наперила све топове своје на оне изборне срезове, где се кандидују Срби од опозиције. *Најглавнија задаћа њена при овим изборима је, да у троједничком сабору не буде ни једног српског независног посланика.* Припреме за изборну борбу, ток самих избора и опће јавно мишљење потврђује то, јер је свако с тим на чисто, да не може бити изабран Србин опозиционар у сабор, јер то влади не иде у рачун.

Крајња поквареност овладала је при изборној борби. Бирачке листе удешава званичан апарат како хоће. Насилно одузима грађанима бирачко право, а на самом избору и пре њега, чини неописане пресије и љуте смицалице, о каквима смо извештени да су сада биле у већој мери, но икада до сад.

Кандидовање опозиционих посланика извршено је у последњем часу, и то је много сметало, да изборна борба није завитлана у оноликој мери, како би то могло да буде. Али број гласача у појединим срезовима доказује, да је та кратка изборна борба ипак извела на биралиште врло велику већину бирача, те да је изборни окршај био врло озбиљан. То нам казује, да наш народ радо ступа у борбу, не питајући хоће ли победити. То нам казује, да је ватра одушевљења за народна права прожмала убојне редове наших бирача. То нам даје јачине да издржимо, те да радећи у напред с изборним планом, на крају ипак морамо победити.

Предстојници, бележници и остали владини органи чинили су јавно насиље на свест бирача. Затварали су, гонили и мучили прве људе од опозиције, само да они победе. Под притиском силе и бајунета изнудили су победу.

Бојазан владина од српске опозиције очевидна је. Боље оцене српским бирачима и њиховим кандидатима не треба.

Народна свест претрпела је силне ударе, али није сломијена. Она је добила крила, да првом приликом забележи победу своју.

РАТ МЕЂУ ТУРСКОМ И ГРЧКОМ.

Као што напоменусмо већ у пређашњим бројевима овога листа — рат међу Турском и Грчком брзим кораком се ближи своме крају. Грци су сад већ напустили своје положаје и око *Домокоса и Халмироса*, а нису већ више у стању да се бране ни у својим положајима у планини Отрису. Према томе обустављање непријатељства, које велике силе пожурују, очекује се сваки час. Рат ће дакле да престане са свим и сад остаје Грчкој само то, да испуни услове мира, које јој је Турска поднела, а који се у главном састоје у томе, да Грчка плати око 125 милијуна форината у име ратне отштете и да Тесалија припадне Турцима. Пошто дакле Грчка не може више да ратује, то јој је сад брига главна, да велике силе умилостиви, да ове заједнички пораде код Турске, како би ова што више попустила од својих захтева.

Не само због Грка, него поглавито због словенских народа, Срба и Бугара, ни мало се не радујемо овоме и овакоме поразу Грка, али нам је донекле опет право, што Грчка није дошла до својих себичних циљева мимо споразума и договора са осталим народима и државама на Балкану. Најмање се пак радујемо грчком поразу због тога, што ће Турска као победилац Грка од сад још мање хтети да узима у обзир и да испуњава праведне захтеве балканских осталих народа а нарочито Срба и Бугара.

Дао би Бог, да и ова несрећна прилика поучи балканске народе, да је њима једини спас у сопственој им слози и сложном раду како према западним силама Европе, тако и још више према вековном свом дин-душману — Турској.

Политички преглед.

Угарска.

О повишењу квоте води се још и данас живо реч у целокупној угарском штампи. После пожунске свечаности, којом приликом је откривен споменик царици Марији Терезији — дошао је краљ у Будимпешту и у прошлу недељу после подне примио је у подужу аудијенцију министра финансија *Лукача*, који је поднео краљу о стању ствари опширан извештај. После ручка тај дан, дуго је разговарао краљ са председником министарства *Банфијем* и председником сабора *Силађијем*, којима се после на позив придружио и Коломан *Сел*. Очевидци причају, да је том приликом вођен врло важан разговор и да ће до коначног решења ове ствари доћи или идуће недеље или понедељника, када ће тога ради доћи Будимпешту гроф *Бадени*, председник аустријског министарства и министар финансија *Билински*, тако, да ће све предлоге о поравнању обе владе поднети пред оба сабора још у току овог месеца. Међу тим су за данас, четвртак, позвани у двор на дворски ручак чланови депутације за квоту: *Сел*, *Фалк*, *К. Тиса и А. Матлековић*, којом ће приликом не само ови чланови да кажу краљу, шта они мисле о повишењу квоте, него ће чути о тој ствари и мишљење краљево, који ће, кажу, по предлогу Банфијеву, да тиме утиче на ове чланове, како би ови попустили и пристали на повишење квоте. Према свему што се догађа судећи *Банфи* све и сва чини, само да до повишења квоте дође, па ма се он колико понижавао пред Аустријанцима.

— Седница од прошла уторника била је у угарском земаљском сабору доста бурна због тога, што *Банфи* није био кадар да изради, да изасланство угарског сабора, које је било изабрано да поздрави краља у Пожуну — буде примљено на првом месту, него му је понуђено то тек на трећем месту. А кад је *Банфи* изјавио у сабору, да је о подворењу изасланства угарског зем. сабора разговарао с председником Силађијем крај партије тарока, онда је због тога и у опште због држања свог у овој ствари добио свакојаке називе, с којима се никако не може подичити. Један од посланика рече му, да би боље било, да игра тарока и даље, а управу у земљи да преда способнијем од себе. После тога се прешло на дневни ред и узео се у претрес законски предлог о поротном суђењу, о коме смо већ више пута по неку рекли у овом листу.

Аустрија.

У аустријском државном сабору мало мало, па тек дође до свађе и ларме. Тако је било и у прошли понедељак, кад се дигао да говори др. *Шикер*, коме за читава два сахата нису дали да дође до речи, те је председник после небројено опомена морао да распусти седницу с изјавом, да ће идућу седницу са дневним јој редом писменим позивом сазвати. Поједини говорници су тражили, да председник стави на дневни ред хитне предлоге о језику у Ческој и Моравској, други опет интерпелацију *о источном питању*, те се отуд изродила ларма.

Црна Гора.

У прошлу недељу пре подне у 9 сах. извршено је венчање принца *Фрање Јосифа Батенберга* са кнегињицом *Аном*. Од цркве до двора био је постављен војнички шпалир, а топови су грували у славу свечаности сватовске. Банда је пак свирала црногорску и немачку химну наизменце. Црногорски народ многобројан, бурно је поздрављао младенце, који су се више пута указивали на балкону. Тај дан у вече око 6 сах. отишли су младенци у Котор, где су се укрцали у талијански брод „Бари“ и отпутовали у Италију.

ИЗБОРИ У ТРОЈЕДНИЦИ.

У *Загребу* изабрана су у сва три котара владини посланици. у I. котару Јосиф *Пливерић*, у II. котару Фрања *Сиевец*, у III. котару Фрања *Киршњер*.

У *Осеку*, у горњем граду изабран је Ђорђе *Ђурковић*, у доњем граду И. *Адамовић*.

У *Вараждину* је изабран министар М. *Јосифовић*.

У *Ср. Карловци* је изабран подбан Дане *Станковић*.

У *Шиду* је изабран др. Светислав *Шумановић*.

ПОДЛИСТАК

ВОЂА КРОЗ ИЗБОРЕ.*)

Написао Јаша Томић.

На завршетку.

На завршетку да чујете причу:

Био човек трезвен и вредан. Много се мучио и патио, док је стекао и засејао њиву, па је извадио о њој и писмено. Кад дође време да умре, умро је мирном душом, јер је мислио, да су му деца осигурана и да ће унапредити његову тековину.

У оца тога било пет синова. Први је после смрти очеве одрастао у незнању, није ни знао шта има, па кад дође време жетви, оде туђину у надницу.

Други син је знао, шта му је иза оца остало, али је био немаран. Па кад дође време жетви, он омахну руком и рече: „Браћа ће моја посвршавати и без мене“.

Трећи је син већ пошао на њиву да жање, али га пресретоше на путу рђави људи и свратише га у крчму. Тамо су га појили и држали у мамуру, све док не прође време жетви.

Четврти син пође такође на њиву. Али предусретоше и њега рђави људи и рекоше му: „Иди ти само кући, млад си, неук си, ми ћемо већ свршити твој посао и донети теби плод“. Па и четврти син се превари, помисли: „Хвала Богу“ и врати се.

Пети је син био мимо своје браће. Он се не даде завести у крчму, нити је веровао, да ће други збирати са његове њиве, па да ће њему доносити плод. Он је знао своје право, схватио је своју дужност и оде на њиву.

Али сад изађоше пред њега суседи и најамници и запитају га: „Где су ти браћа? Ова њива није само твоја него свију вас. А браћа твоја или се одрекоше права свога, или га нами предадоше. Врати се натраг, јер ти сам не можеш ништа“.

А кад суседи пожњеше плод, однеше га у своје житнице, па онда одоше судији да затраже и њиву. И рекоше му: „Она је њива напуштена и није право, да лежи у парлогу“.

А судија им досуди њиву и браћа остадоше без права. Па кад се растрезнише од мамура и лакомислености, изађоше на њиву и горко плакаше. Пети брат је љуто кореа оне остале, а кости њихова оца преврнуше се у гробу и зачу се оданде глас: „Недостојни! Ја сам вам стекао њиву, а ви бар да је пожњесте. Проклети да сте од сад и до века“.

Много су се напатила и намучила ова несретна браћа. Невиђени и непризнати скончаше као најамници у највећој сиротињи. Па тако је скончао и пети брат, који се у одсудном часу нађе на месту, али не мога сам.

И дође час, да на оном свету изађу пред лице оца својега. Четворица су ишла дркћући, скрушени, са обореном главом. Пети брат је ходио поносно пред њима и хиташе да скрије главу у наручја оца свога.

Али му отац заповеди покретом руке своје да стане.

И он стаде, али прозбори: „Оче мој, шта ти је криво на мене? Зар не знаш, да сам ја био на свом месту, али нисам могао ништа учинити, јер браћа моја изосташе, а ја бејах сам“.

„А зашто си био сам?“ одговори му разгњевљени отац и опружи поново руку према њему. „Ти си познавао најбоље права ваша, око тебе сам се највише мучио, највише те упутио, па што не учини своју дужност?! Ти си добро знао, да има међу браћом твојом и ко не познаје права свога, и ко је лаком на странпутицу, и ко мисли да може бити и без њега. Па што ниси за времена заишао међу браћу своју? Зашто им ниси показао њихово право? Зашто им ниси проповедао о муци мојој, о патњама мојима, док сам им стекао њиву. Зашто ниси неуког поучио, лакомисленог упутио, лењог подигао? Да си дан ноћ лежао пред прагом њиховим, али си их требао довести, да не дођеш сам. Ти си највећма крив, што осрамотисте на оном свету себе и мене.“

И окрете се отац од недостојне деце своје, а њих је гризла савест без краја и престанка, отад па — довека.

* * *

Разумете ли ову причу? Чусте ли што о њој? Не дајте браћо за Бога, да се она испуни на нами.

Онај трезвени, вредан и дурашан човек, то су дедови наши. Са много муке и страдања стекоше нам њиву, стекоше црквену и школску самоуправу, па нам је и укњижише.

И дође време жетви, сабору, и дође време кад треба да изађемо на њиву и да кажемо: „Наш је плод и ми смо господари, а не други!“

И опет велим, немојте да се на нами испуни прича, коју вам испричах мало час.

Тешко ономе, који живи у незнању, не зна права свога, нити зна шта му је остало иза дедова његових! Тај ће поред свог права да постане бесправник, тај ће поред своје њиве да постане надничар!

Тешко и ономе, који се у добу рада даде

*) Јаша *Томић* написао је књигу под насловом: *Вођа кроз изборе*, и у њој расправља о срп. народно-црквеној автономији: Како је било пре? Како је сад? Шта нам предстоји? Посланик и бирач. Две три о изборном реду. — Ту је прикључен „Изборни ред за народно црквени сабор“ и „Додатак изборном реду“. Уз то је додата ова лепа и поучна прича „На завршетку“ коју доносимо и нашим читаоцима Цена је књизи 20 новч. Погледај на 4. страни „Књижевну вест.“ Пр. Ур.

У *Плашком* је изабран Светислав *Кушевић*.

У *Беловару* је изабран прота Јован *Штековић*.

У *Митровици* је изабран Ћира *Милекић* против Павла *Јовановића*, уредника „Србобрана.“

У *Даљу* је изабран др. М. *Максимовић*, патријархов зет.

У *Земуну* је изабран градски начелник Фридолин *Косовац*.

У *Иригу* је изабран Васа *Ђурђевић* против дра Младена *Лисавца*.

ИЗБОР У ИРИГУ.

(Нарочити извештај „Застави“).

Ириг 7. (19.) маја.

Нечувена насиља, преваре и подмићивања одлучила су избор у Иригу.

Затворено је до 20 особа, међу њима има најугледнијих и најупливнијих опозиционих бораца. Четрнаест је спроведено судбеном столу под разним лажним изговорима, само да се уклоне са биралишта. У *Јаску* је затворен цео одбор и још тројица, а из *Бешенова Душан Мишковић* и Радован *Ћићковић*, најодличнији грађани. У *Шуљму* су жандари скотски испребијали, у ланцима вукли и газили *Нешу Николића* само због тога, што је залепио Лисавчев плакат, тако, да је онесвешћен пао, те је једва, хладном водом поливан, дошао к себи.

Свештенику *Стевану Моловићу* почели су ноћу у очи избора да откривају кров, да га кроз таваницу у сну претуку, како не би могао бити способан да храбри бираче на дан избора, и једва у зло доба, на ларму суседа, дошли су жандари, кад су зликовачки кортеши Ђурђевићеви ухватили маглу.

Владини кортеши у поноћи су из кревета дизали бираче и одузимали им у том буновном стању под разним претњама и обећањима потписе, да ће на Ђурђевића гласати. На тај је начин у самом Иригу изгубила опозиција 300 гласова, од којих велики део није хтео ни на биралиште доћи.

У неким местима су одузели бирачима пасоше од марве, и рекли им, да им неће никад вратити, ако не гласају за Ђурђевића.

Из бирачких листина изостављани су најимућнији опозиционари, док су и подворници, и лампари и разни бескућници владини имали право гласања.

Ђурђевићеви кортеши имали су највећу слободу; свака њихова шуша прсила се да прети најодличнијим опозиционарима са затвором. Опозиционарне кортеше пак зверски су гонили владини органи. Сам пак Васо Ђурђевић „понизио“ се, те је просјачио од куће до куће за гласове, — да после у својој „пресветлости“ никог више не познаје.

Кандидату српске опозиције *дру Младену Лисавцу* чињене су при његовом путовању кроз срез највеће тешкоће; на најбруталнији начин су пред његовим очима хапсили његове најодлучније присталице. У *Гргуревци* је котарски предстојник *Катрајн* из Митровице на најинфамнији начин забранио кандидату да уђе у место и позвао га, да се „изгуби“.

Брзојави бану због ових дрских насиља остали су безуспешни.

На *самом изборном месту*, у *окћинском уреду* отворила је владина странка на најбезобразнији начин прави Хапи-Лојин бирт, где се за леђа комисије ударала славина у бурад и пружало пиво владиним пришипетљама.

Ђурђевићеви гласачи добијали су на самом биралишту упутнице на паприкаш и чашу пива тако, да су неки од њих одмах после гласања на Ђурђевића од главне комисије изборне искали обећану „цедуљу“.

За Ђурђевића су пустили неке бираче да и трипут и пет пута гласају, док су Лисавчеве гласове немилице одбијали.

Чиновнички апарат био је у пуној мери заступљен, подупиран калуђерима и неким свештеницима, који „*морадоше*“ (?) гласати за владу, ако неће да се замере и влади и патријарху.

И на такав начин је Ђурђевић добио једва већину од 150 гласова.

Ако се икада могло рећи, овде је најоправданије назвати овај избор Пировом победом.

Против тако незаконитог избора *уложиће се* **протест**.

Ђурђевић и његове пришипетље и сами се стиде своје нечасне и срамне победе, иду као утучени и изгубили су се нечујно и невиђено, презрени и посрамљени.

Да је у Ђурђевића било образа, он у овом срезу никада више не би се ни усудио да тражи мандата, јер осим његовог незаконитог избора пре пет година, он за цело време за овај срез и место није апсолутно ништа учинио када се когод на њега обраћао, он никога није удостојио ни одговором.

Сам дочек, који је Ђурђевић у срезу а нарочито у Иригу нашао, јасно му је показао, да га народна воља неће, и свако други окренуо би се својој кући, но он је само одмануо руком, као да је хтео рећи: „Шта ја марим за народ, док су мени предстојници, бележници и средства за подмићивање.“

Пред општинским уредом било је мноштво света, када је Ђурђевић уИриг стигао.

Као из једног гласа довикивао му је непрестано народ: „живео др. *Младен Лисавац*“, и тим га је пратио на по пута до стана му, и ни један једини глас се не чу да викне бар лека ради: „живео Ђурђевић“, на шта је и сам Ђурђевић морао у очајању да одговори свету: „Па нек живи др. Лисавац.“ На првом раскршћу сав народ напусти Ђурђевића да оде и поздрави Лисавца, а Ђурђевић покуњен и напуштен једно досе до свог стана.

Програм који је др. Лисавац на дан избора на биралишту развио, изговорен је таким родољубивим жаром, таком младалачком ватром, и говор је тако стручно и стварно па опет слатко и сваком разумљиво казивао све јаде и жеље целог народа, а нарочито Срба у Троједници, да је свакога занети морао и многоме је синула суза у оку од усхићења, док је Васа Ђурђевић под утиском тога говора нешто промрмљавао, те се чак у свом програму придружио оним начелима, које је предговорник, његов кандидатски колега развио.

Помислите, један Васа Ђурђевић, изанђали мамелук да прихвата програм и начела, која развија поборник најкоренитијих реформа на свима пољима јавнога живота! Зар може бити веће ироније и цинизма?

Долазак Ђурђевићевих бирача на биралиште изгледао је, као да се иде на кланицу, док су Лисавцеви бирачи и поред највеће непогоде, ма да је блато било до колена, а киша једнако падала, долазили као на славље, уз одушевљене песме, окићени барјацима и цвећем, са лицима која су се сијала од радосног узбуђења. Нарочито је леп био улазак уИриг дуг низ кола Јазачана, Шуљманаца, Ривичана и Павловчана.

Па та радост и то самопоуздано расположење није нрестало ни после избора, ма да је Лисавац остао у мањини. Његов повратак са биралишта био је прави триумфални пут; око њега се искупило силесија света, хиљадама људи, жена и деце допратише свога миљеника до стана непрестано му давајући израза своје непромењене љубави и једнако вичући: „Живео др. Лисавац!“ Са прозора поздрављало га одушевљено грађанство, његове заставе китиле су девојке венцима и цвећем, а мала *Олга Рогулићева* предала му је врло лепу свеску цвећа.

Тако, као највећи победник дошао је дома где се у име одушевљеног народа у страсним изразима народне љубави и привржености опростио од њега *Стеван Моловић* парох, дугим, заносним говором, а *Лисавац* најрадосније расположен оваким знацима народне наклоности захвалио у најтоплијим и дирљивим речима, и ту пред станом остао је свет још дуго и дуго, не могавши да се разиђе.

На другој страни је опет жалост била видети, како се Васо Ђурђевић јадно вратио са биралишта. Ни највећи пораз не би могао овако човека да утуче, као што је ова срамна Ђурђевићева „победа“ разхладила све људе. Сви иду покуњених глава, осећајући да су једну велику бруку учинили, а било их је једно тридесет пијаних Мађара из Шатринаца и Марадика, и исто толико чиновника. И кад је неко промуклим мамурним гласом покушао да викне „Живео Ђурђевић“, то није нашао никаква одзива Што је од Ђурђевићевих бирача још имало нешто стида у себи, изгубило се и отишло је кућама, а остали одоше са званичним „цедуљама“ да се наједу паприкаша и напију пива.

Лисавчеви бирачи пак провели су остали део дана ведрим челом и светла лица, као људи који су своју свету дужност испунили, славећи у правом смислу речи велику моралну победу народне свести и соколећи једно другог за даљи рад у будућности. Песма је изазивала песму, а здравица здравицу. Пред вече је омладина отишла под прозоре дру *Лисавцу* и ту му је отпевала леп низ красних песама, које су се разлегале доцније по улицама целог Ирига, јер неки су певајући на колима отишли својим селима, док су други још и ту ноћ у Иригу провели. Особито се одликовали својим певањем певачи из Шуљма и Јаска.

Уредник „Заставе“ др. *Емил Гаврила* који се за време избора бавио у Иригу, поздрављен је од бирача под ведрим небом и отпевано му „радикално коло“.

Не верујемо, да је икада кандидат, који је остао у мањини овако радосно и одушевљено од народа уздизан, док би се тешко могло наћи пара срамотној већини Ђурђевићевој.

Народ је отишао са биралишта у радосном и тврдом уверењу да је посадио семе за будућност, да је семе ухватило тако чврста корена, е ће у даљој му борби против покварености у земљи, уродити најобилатијим и најкориснијим плодом.

И овом је приликом дакле, као вазда, иришки срез потпунце осветлао себи образ, и очувао онај красни глас, који је од увек ужигао.

Слава му и хвала!

Вести из места и са стране.

Срби у Америци. Америчка „Слобода“ јавља, да је руска православна црква о васкресењу Христову била дупком пуна света. На служби се помињао осим руског цара, још и српски краљ Александар и црногореки кнез Никола.

Руски поклон нашем владару. Из Новгорода доћи ће скорим депутација у Беч, где ће цару и краљу нашем, за успомену на посету у Русији, да преда једа скупоцен и ванредан сат. Сат представља торањ у готском стилу и висок је један метар, а показује сате, дане и промене у месецу. Свако подне и свако вече у 9 сати отворе се на торњу врата и на њима се појави руски цар Никола II. са царем и краљем Фрањом Јосифом а у пратњи сјајне свите. За тим одсвира руску и аустријску химну, а владари се на то окрену и врате се у унутрашњост торња. Сат је дело једног аустријанца, који у Новгороду живи. Сат ће пре тога још бити неколико дана изложен у Петрограду на углед.

Велика вода у Бечу Услед последних киша набујао је поток „Беч“ тако силно, да је на више места бечке околице за три дана била велика поплава. Заузимањем управе једва се толико успело, да се грдна несрећа отклони.

Достављање депеша на бициклу. По одредби кр. угар. министарства трговине обављаће се од сад у Загребу и његоној околици достава брзојава на бициклу. Те ће бициклисте имати натпис: „Кр. достављач брзојава“. Бицикли ће бити црвене боје.

Етикета у Кини. Кинези се поздрављају одприлике овако: „Како је високоцењеноме име?“ — „Сасвим незнатно се зовем: Вау-ли.“ — „Где вам је ремек палата?“ — „Отрцана циганска земуница моја — налази се у Шнехон-у.“ — „Колико имате одличне дечице? — „Имам петоро бећарчића и у греху огрезних штенаца.“ — „Како се налази скупоцено здравље узвишене и отмене жене ваше?“ — „Гадура, матора женскиња скоро да из коже испадне.“ — Као што се види грдна притворност од европске етикете!

Змије звечарке. У брдовитом крају јужне Калифорније живе неколико људи од хватања змија звечарака. Њихову маст продају за медецинске цели. Од коже граде појасе, које радо носе путници туристе. Најбогатији од ових ловаца змија јесте један старац од 60 година. Зове се Доц и зову га „звечарски цар.“ Он хвата и гоји змије звечарке. Обично по 60, 70 а некад и по 150 такових „брава“ има он затворених. За 25 година, како се с тим занима, хвата он редовно по 300 и до 400 годишње тих змија. Ухватио је једну врло малу и чува је већ 11 година у кавезу од жица. Намера му је, да види, како се змија пресвуче, али му то још није испало за руком, тек обично нађе у углу кавеза скинуту кожу. Тврди овај чудновати старац, да змија звечарка није прождрљива. Са два миша са свим се засити. И кад је сита, могу мишеви и жабе преко ње слободно ићи. Он је са том змијом звечарком, коју тако дуго држи, затворио и једног голуба и вели, да су ове две са свим разне животиње у најлепшој љубави живеле. Спавале су заједно; сад голуб на змији, сад змија умотана око голуба. Кад иде у лов на змије, обује обично чизме са сарама преко колена. Уз то има виљушкаст штап са којим дохвати змију, стисне је за врат и убије, или метне у сигуран кавез и гоји. Одиста дивна „пасија“!

Кратке вести. Због догађаја на Балкану, земаљ. влада у Загребу забранила је извоз оружја из Хрватске и Славоније у Грчку и све остале балканске државе. — Сијамски краљ на путу у Рим, свратио је и у Венецију и варош разгледао. Прате га синови и браћа. Краљ говори врло добро енглески. — У Бечу у „Хотел Стефанија“ одржала је неки дан радничка младеж скуп. На томе скупу сударили су се социјал-демократе и хришћанске социјалисте и — побили се. Полиција је гомилу ову растерала, неке и позатварала, али их после опет пустила. — У Риму је у државн. затвору умро притворени анархиста Фризе. Констатовано је да је умро због рђавог поступања и насилног кињења. Тога ради су притворени тамнички наредник и два полицаја. — Будимпештански суд осудио је четири занатлије из бихарске жупаније, што су правили лажне форинтаче и новац од 20 пентура. Неки је осуђен на неколико месеци, друг на годину дана и више; један на две године.

Најновије вести.

Са ратног попришта. Турски лист „Сабах“ јавља, да су Турци у прошли уторник око 8 сати у вече уз звуке Хамиције, турске химне, умаширали у варош *Домокос*, где су држали молебствије за султана. Грци су се очајно борили и имају велике губитке.

— Турски листови одушевљено пишу о заузимању *Домокоса* и *Халмироса*.

— Грци, који су били напали *Превезу*, морали су да се повуку, јер су на њих силни Турци навалили. Турци су задобили неколико застава и силну муницију.

Неоноване вести. Вести, које извесни кругови београдски шире о отступању Симићева кабинета са свим су неоноване. Новине „Пол. Кор.“ јављају, да и краљ и радикална странка сматрају садашњу владу, као најзгоднију за стварање сталнога стања.

Турски султан кнегињици Ани. Са Цетиња јављају, да је тамо стигао ађутант турског султана и донео своје ручно писано писмо султаново кнезу *Николи* и скупоцену гривну као поклон црногорској кнегињици *Ани*.

„Брзојави Застави.“

Стигли 8. (20.) маја.

АТИНА. Турци су ставили у Арти као услове за примирје, да се турско земљиште испразни, а мост код *Арте* да прогласи за неутралан. У вече послао је министар председник брзојав наследнику престола, да су услови за примирје у Епиру утврђени. Наследник престола саопштиће заповедницима турске војске, да Грци обустављају свако непријатељство. Кад се за ово сазнало, изазвало је у Атини велику узрујаност. Два министра иду у *Стилис* да буду присутни кад се буде војска скупљала код *Термопилског* кланца. Ђенерал *Смоленски* стигао је у поноћ у *Дамију* где је одушевљено дочекан. Шеф турског генерал-штаба изјавио је, да ће о грчком предлогу за примирје известити *Хоем пашу*, од кога очекује упутства. Он пристаје, да се за 24 сахата обустави свако непријатељство.

ЦАРИГРАД. Главни заповедници у Епиру и Тесалији добили су строг налог, да се чувају од сваког непријатељског изазивања, али да војску ипак одрже спремну за ратовање.

БУДИМПЕШТА. У доњем дому угарског сабора продужена је расправа законског предлога о поротним судовима. На предлог Банфијев сутра неће бити седнице.

*

МАРТИНЦИ. (Стигао у $6^1/_4$ сахата у вече) Пошто је барон Јован *Живковић* изјавио, да ступа као опозициони кандидат у мартиначком срезу одступио је од кандидатуре Др. Миливој *Миладиновић* и препоручио многобројним својим бирачима, да сви гласају на барона Живковића. Притисак на бираче при избору нечувен, чему се има приписати победа владиног кандидата Дра Тоше *Недељковића*. Владин кандидат добио је 366 гласова, Живковић 239.

завести у крчму, или лакомислено рекне: „Учиниће то браћа моја и без мене!“

А трипута тешко и ономе, који чека да му други жваће, па да то метне њему у уста. Нема хлеба без мотике, и што сам не сажњеш, нећеш појести.

Но ви, који читате ово — ви нисте ти. Ви се бринете о нашим пословима, ви знате права наша.

Али јао вами, ако дођете сами. Питаће вас: „А где су они други?“ И на послетку ћемо изгубити и њиву, јер ће нам рећи: Напуштена је!

И шта мислите: Ко ће бити најкривљи, кад изађемо пред лице очева наших и дедова наших? Биће најкривљи они, — који су најсвеснији. Њима ће рећи оне сени, које некад изгибоше на олтарима: „Недостојници, зашто нисте учинили своју дужност? Зашто допустисте, да будете сами крај браће своје? Зашто нисте показали неукима право њихово, зашто нисте лакомислене упутили, немарне подигли? Зашто нисте дан ноћ обијали прагове њихове, зашто нисте улазили на друга врата, кад би вас на једна истерали, само да не будете сами“.

И опет вам кажем: Немојте да се испуни на нами горња прича. Немојте да будемо сами, у мањини, јер ће зато бити најкривљи они, који су најсвеснији.

ПРИВРЕДНИ ДЕО

ЗА ТРГОВИНУ, ЗАНАТЛИЈСТВО И РАТАРСТВО.

ГЛАСИЛО СРПСКОГ ЗАНАТЛИЈСКОГ УДРУЖЕЊА.

ОТКУД ПОТИЧЕ МАТЕРИЈАЛНО ЗЛО.

Материјалне неприлике у нашој земљи дошле су до крајњих граница. Поједини привредници наши, ратари, занатлије и трговци великим напором одржавају се, а који немају за леђи колико-толико капитала, једва могу да заслуже толико, да подмирују најпрече животне потребе. Који није у стању ни толико да прибави, тај се задужује и пропада, а то је случај код свију безпоседних привредника и код мањих поседника.

Данашњи владавински систем удешен је тако, да су му последице судбоносне по привреднике и мале капитале. Јавни терети су велики, да превазилазе снагу, узевши у опће сваког појединог грађана. Сразмере у сношењу тих терета нема никакве. Потребе за живот и намирнице имају јаке цене и расту из дана у дан. С тога се опажа нагло пропадање појединаца.

Не стоји боље ни с државом. Одавна је код ње збрка у рачунима. Дуг јој је велики, а потребе се не смањују него повећавају. Државне финансије су продерана врећа. Једну јаму затворили, а две се отворе. Трговачки уговори склапају се према политичком пријатељству дотичне државе, а не према имовним, обртним, трговачким и финансијским односима.

Угарска стоји у том погледу горе од Аустрије, јер она осим свега осталог зла што имају и једна и друга половина, мора да је подложна Аустрији. Царински и трговачки савез склапа редовно на своју штету. Најбољу слику одношаја Угарске према Аустрији даје нам *квотино* питање, које је сад на дневном реду и које се дуго решава, а не може да се повољно реши по Угарску.

Аустрија је захтевала, да Угарска као равноправна половина Аустро-Угарске монархије, плаћа 50% за заједничке послове. Већ тај случај, да је Аустрија то могла истаћи, довољно означује, какви неповољни економски односи владају између ове две половине. Аустрија сматра Угарску за добру музару, а угарски држављани дужни су да сносе, што им наметне Беч и Пешта, као да Угарска нема мање становника од Аустрије и као да у Угарској није много мања производња и слабија финансијална снага од свега тога него у Аустрији.

Као какав купац и продавац погађају се ове две половине и већ су дошле на близу. Аустрија тражи 36·4% а Угарска даје 33·2%. Угарска влада изнашла је камен мудрости, што је отворила нове изворе државних прихода, али се ти приходи скидају већином са леђа угарских порезника, па кад би се ти нови извори употребили на поправљање забатаљених материјалних одношаја у земљи, то би се бар нешто клонило добру свију угарских становника. Али с једне стране повишавати терете и њима теретити народ, а с друге повишавати потребе и износити новац из земље — значи, слепо јурити у извесну материјалну пропаст.

Угарска и аустријска влада и сабори увиђају, да је на све стране наступило материјално зло, али се они показују немоћни да му помогну, него се све већма уваљују у њега. Поједини богати људи сгрћу на гомилу новац помоћу берзе, велике трговине, фабрика, великих подузећа државних и приватних, новчаних и спекулативних друштава, и држава им ту иде у сваком погледу на руку, на своју очиту штету и на штету сиромашнијих људи. Држава не уме сама да се помогне, па да подижући сиромашније људе, подигне и себе, него се ослања на неколицину богатих људи који сваку такву прилику употребљавају себи у материјалну корист.

Отуд то материјално зло.

ГРАДЊЕ РАДНИЧКИХ КУЋА.

Под овим насловом доноси званични орган троједничке владе ове редове:

„У заједничком сабору изнеће се скоро законска основа гледе погодности, које би се имале дозволити онима, који би градили радничке куће. На позив министарства трговине изјавила се о том питању и загребачка трговачка-обртна комора, те је изјавила своју радост, што је то питање покренуто. Несташица јефтиних станова постаје даномице све осетљивија, а да се тој оскудици доскочи, потребне су што веће грађевне и порезне погодности. У првом реду ваљало би дозволити што веће погодности оним градовима, који би се склонили на градњу радничких кућа, јер градске опћине могу лакше и брже, него приватници, решити то питање. Ипак се не би смела искључити осебна или задружна делатност, а развитак исте имао би се зајамчити законским погодностима на темељу сталних јамства. Ова јамства дошла би у прилог радничком сталежу, да не буде жртвом спекулације. У ту сврху имале би се власти на одобрење предложити сви на градњу и на продају односећи се нацрти и уговори. Као главни услов за градњу радничких станова имало би се установити, да једна кућа не сме имати више од 2—4 стана у једном спрату, а сваки стан да има две собе, кухињу и успрему. Као особито важан услов истиче се, да се станови не само могу најмити, него и амортизацијом претворити у власништво укућана. Станови у таквим кућама не би се смели у најам дати другом, него искључиво радничким породицама. Особити обзир имао би се узети на здравствене одношаје радничких станова.“ — Као што се види, владе се ужурбале, да помажу радницима. И ако овака помоћ и овака средства неће моћи да задовоље раднике и никако неће скинути с дневног реда радничко питање, које је доста уплетено у развој целокупног друштвеног питања, — оно показују јасно, да је сиромаштина куцнула озбиљно на врата, кад је могла да покрене оне у фотељама, да о њој мисле.

ДОПИСИ.

Из горње Бачке, 5. априла (*Новосадски вашар*) Ваши закупници новосадског вашара објавили су некако пре две недеље код нас, а тако ће бити у свој околини, да је новосадски вашар 4. (16.) маја о. г. Ми смо се тога држали и дошли смо на вашар још у суботу 3. (15.) маја. Кад ми у Н. Сад, јаве нам тамо, да је вашар разгођен. Видели смо још више људи, који су тако исто насели као ми. Није нам било јасно, како то, да је вашар разгођен, кад то није објављено, да га неће бити. С тога уђемо у варош да се распитамо шта је у ствари. Ту чујемо, да су тога дана, у очи самога вашара, закупници новосадског вашара, нека конзорција Чивута и Шваба издали да вашара не буде, а разлог нам рекоше да је: рђаво време, пада киша. Ми смо се заиста прво и прво зачудили, да се на тај начин могу и смеју изигравати јасне наредбе министарства трговине. А да смо тиме ужасно увређени и преварени, није потребно ни да кажемо.

После смо чули, да су закупници брзојавно известили у суботу у очи самог вашара неке општине у околини, да неће бити вашара. Но ми сад питамо: Је ли то доста? Сме ли се јавна трговина на тај начин изигравати? Питамо: Како су смели закупници тек у очи вашара макар с каквим разлогом и још тако тричавим отказати вашар, кад је свет сав спреман да дође, или се налазио на путу у Н. Сад, или је већ поистизао? Ко је то од градског поглаварства, што је допустио закупницима, да тако што ураде?

Новосадски вашар је и онако утучен у главу, а оваким поступком зацело неће дићи главе.

Остављамо економском варошком одбору, да размисли о овом, куд то води. **J. C.**

Вести.

Нова телефонска веза Државна телефонска веза опет ће да се повећа. Настојавањем министра трговине везаће се до пролећа идуће године са телефоном Пешта-Печуј-Осек.

Бугарски питомци за земљорадњу Бугарско министарство трговине и земљоделске решило је, да од 1. августа тек. године пошаље на страну три своја питомца, ради двогодишњег практичног проучавања земљоделске.

Криза у трговини са кавом. Необично падање цене, које је од неког времена наступило на тргу кафе, толико је смањио саобраћај са Јуж. Америком, да је за неко време ослободи од уговорне обавезе, да лађе овога Лојда врше редовно пловидбу до Бразилије.

Стање усева у свету. *Немачка.* Време је врло повољно за земљоделску. Пољски послови се продужују без прекида. — *Русија.* Усеви се налазе у доста добром стању. Температура остаје повољна. — *Сдружене Америчке државе.* Кише је пуно. Више државица налазе се већим делом поплављене. Штете су огромне. Непрекидно кишовито време такође је учинило немогућим и прибирање пролетне шенице, зоби и т. д. — *Аргентинија.* Жетва пшенице у провинцији Рио износи само 34,593 тоне, од којих лан износи 9,488 тона. — *Аустралија.* Површина засејана житом у јужној Новој Гвинеји већа је за 45% од површине засејане прошле године.

Колико се попушило дувана у Аустрији г. 1896. Потрошак дувана у Аустрији сваке врсте било је прошле г. 93,205,869 ф., за 3,540,637 ф. више него г. 1895. Од тога одпада 3,845,477 г. на потрошак специјалитета. Међу круновинама на првом месту је Ческа 25,296.772 фор. онда долази Доња Аустрија 35,081,677 ф. Галиција 12,046,356 фор. Највише се потрошило такозване драме-цигарета по ½ нов. у округлом броју 1109 милијуна комада; онда кратких цигара по 2 и по новч. са округлих 516 милијуна; шпорт-цигарета по 1 нов округлих 417 милијуна; порто-цигара по 3 и по нов. 209 милијуна и султан цигарета по 2 нов. 209 милијуна комада. Потрошак „трабуко“ износио је 41 и по милијуна, „британико“ округлих 37 милијуна комад. Свега је потрошено 1244 милијуна цигара и 199 милијуна цигарета.

Земљоделске новости. Готовине пшенице у целом свету, у стовариштима има сада на 29,973,000 мет. цен., према 31,130.000 м. ц. од прошле недеље и према 39,270.000 у исто доба год. 1896.

Кратке вести. У Румунији продало је министарство народ. привр. сељацима 200 државних имања у деловима по 5 хектара. — У истој држави раздато је 14 кила семена од свилене бубе, набављеног из Милана — све бесплатно. Очекује се добра производња свиле. — Српска влада води преговоре са бечком ковницом новца за рад ковања свога сребрног новца и то 4 милијуна комада динара и два милијуна комада дводинара. — Из Румуније извезено је прошле 1896. године 1894,335.456 кила хране у вредности од 223,674.665 динара. Та је храна извесно у све веће државе европске. — Београдске фијакеристе морају од сада полагати испит: Из познавања београдских улица, јавних надлештава, српских и страних, као и из вештине кочијашења. — Биланција друштва подземног трамваја у Будимпешти исказала је чист доходак на крају прошле 1896. год. од 147.748 фор. а уложени капитал у то подузеће износи 3,600.000 фор. — Готовина шећера у целом свету првих 15 дана априла месеца у тонама била је: 1897. г. 2,620,136 док је 1896. било 2,148,627 а 1895. г. 2,479,895. Дакле за 471.509 тона ове год. више — У Бугарској у срезу Хасково и Ст. Загорју пронађени су нови угљени рудници. У Енглеској и у Француској чињене анализе показале су да је овај угаљ добре каквоће. — Уредништво „Тргов. Гласн.“ у Србији потребу је администратора. Плата му је 120 д. месечно. Треба кауције да положи у вредности од 2000 динара. — На добру пољопривредног друштва у Шапцу, приређен је десетодневни калемарски курс, који је трајао од 28. фебр до 9. марта. Курсиста је било 37. Накаламили су 6000—7000 комада разног воћа. — Румунски дипломатски агент у Софији закључио је с бугарском владом трговински споразум. Под једним уговорено је да ће поданици обеју држава бити ослобођени од такса за визирање пасоша. — У Ђустендилу у Бугарској основан је завод за домаћу туцану паприку. Тако сад неће морати такову паприку из Турске и с друге стране увозити. — Монополски приходи у Србији за месец април показали су 702,080 дин. више но истог месеца прошле године. — Промет српске продуктне берзе за први месец свога рада показао је округлу суму од 9500 мет. центи. Ни једног протеста, камоли суђења није било.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

од 6. (18.) маја.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 77 до 81, цена од 100 килограма од 7 ф. 70 н. до 8 ф. 10 нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 77 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; нова од 7 ф. 85 н. до 8 ф. 15 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 77 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. — нов. нова од 7 ф. 80 н. до 8 ф. 10 н.; бачка, стара, какв. по хкл. од 77 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од 7 ф. 90 н. до 8 ф. 20 н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 6 ф. 25 н. до 6 ф. 30 н.; друге врсте, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 6 ф. 20 н. до 6 ф. 25 нов.

Јечам. нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 4 ф. 20 н. до 4 фор. 50 нов.; за пецриво, какв, по хл. од 62 до 64, цена 5 фор. — н. до 5 ф. 80 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, цена 6 ф. 50 нов. до 8 ф. — н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 5 ф. 75 н. до 6 ф. 20 нов.

Кукуруз, нови, банатски, какв. по хл. од — до —, цена од 100 кгр. од 3 ф. 45 н. до 3 фор. 55 н., остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 3 ф. 35 н. 3 ф. 40 н

Репица каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од — ф. — н. до — ф. — н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 4 ф. 10 н. до 4 ф. 50 н.

Маст, 100 кгр. 54 ф. 50 н.

Сланина, 100 кгр. 51 ф. 50 н.; сушена 53 ф. — н.

Шљиве босанске 100 кгр. од 12 фр. — н. до 17 фор. — н.; славонске 100 кгр. 22 ф. — н.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 25 нов. до 27 нов. од Новог Сада од 21 нов. до 23 н. од Бездана од 13 н. до 15 н.; по Тиси: од Сегедина од 22 н. до 23 н. од Сенте од 25 н. до 26 н. од Титела од 23 н. до 24 н.; по Сави: од Митровице од 32 н. до 34 н.; по Бегеју: од Темишвара од 38 н. до 42 н. од Вел. Бечкерека од 25 н. до 27 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 6. (18.) маја.

Дукати	5 ф. 65 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	122 ф. 30 н.
Аустриска златна рента	122 ф. 50 н.
Угарска крунска рента	99 ф. 60 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 67 н.

*

Преглед трговине у прошлој недељи.

Махунасти плодови: Пасуљ бели, крупни, нови, од 6 фор. 25 нов. до 7 ф. — н., *пасуљица* 7 ф. 75 н. до 8 ф. 50 н. *жути пасуљ* 6 ф. 25 до 6 ф. 50 н. *Сочиво* — ф., 10—12—15 фор. *Мак* од 19 фор до 22 фор. Све од 100 килограма.

Шећер: прва врста 33 ф. 50 н.; шећер на коцке 34 фор, 50 н.; лошији 30 фор. 50 новч. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 23 ф.: — н. фијуманско-руски петролеј 19 ф. 75 н., салонски, оршавски петролеј 18 ф.— н, кронштатски петролеј 15 ф. — н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са обручима, царина се узима у Будимпешти; *угарски* петролеј са трикрста 19 ф. — н. са два крста 17 ф. 50н., нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Трговина

Нови Сад, 8. маја. Пшеница прве каквоће 7 ф. 70—— н. Пшеница средња 7 фр. 50 до 60 нов. Пшеница лакша роба 7 фор. 20—30 н. Наполица 6 ф. 70—— нов. Јечам 3 ф. 60—80 нов. ф. — н. Зоб 5 ф. 40 до 50 н. Кукуруз у зрну 3 ф. 20 н. до 25 н. Маст 60 ф. Сланина сува 60 ф., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	48—49 н.
„ средњи	46—47 н.
„ лаки	40—44 н.

Све од 1 килограма.

Теоци	24—26 н. по клгр
Јагњци	5—12 ф. по пару.
Овци	—— ф. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

7. маја било је	4·34 мет.
8. маја било је	4.41 мет.

*

БЕЧ, 18. маја п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9147 к., а дошло је 5036 ком. млађе врсте, 3520 комада угојених мађ. соја —. Свега 8556 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продавало се:

Прима роба	50—51 н.	изнимно 51 н.
Средња „	46—48 н.	
Сремска „	49—50 н.	
Назимад „	40—44 н.	

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 56—— ф.

„ „ масти . 52—— ф. Све од 100 кгр.

*

БЕЧ, 17. маја п. р. 1897. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс.)

Пријављено је било 2972 мађарског, 1043 галичког и 692 немачког соја. Свега 4712 ком.

Усљед већег догона цене опет натраг ударише.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 22 29, прима до фр. 33.50, галички од фор. 22—29, прима до 33.—, немачки од 24—33, прима ф 37·50

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 18—29.

*

БЕЧ, 18. маја. по р. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс.)

Пријављено је било свега 9147 ком., а смештено за продају 5036 назимади и 3520 тешких свиња мађарског соја.

Продавало се:

Прима роба од	50—51	новчића
Средња „ „	46—49	„
Лака „ „	42—45	„
Назимад „ „	33—42	„

на килограм живе тежине без потрошарине

Извештај

о беседи с игранком, коју је приредило српско певачко друштво у Инђији 14. априла о. г. у корист оснивања срп земљорадничких задруга.

Од добровољних прилога . .	58 ф. 80 н.
Од улазница	81 ф. 20 н.
Свега . .	140 ф. — н.
Трошак око приређивања . .	68 ф. 70 н.
Остаје чист приход	71 ф. 30 н.

добровољни прилога дадоше г. г.: по 5 фор. др. Г. Авакумовић, срп задруга за међу об. помаг. и штедњу у Н. Саду, по 10 динара С. Којић, по 3 фор. П. Попадић, Н. Контић, М. Николић, С. Ненадовић, по 2 фор. 50 нов. Ј. Секулић, по 2 фор. 20 нов. Ј. Томић, по 2 фор. др. А. пл. Рогић, др. М. Миладиновић, С. Стојковић, Х. Вајс, Ј. Харбах, Ј. Торер, по 1 фор. 20 нов. др. Ђ. Живковић, Хр. уд. Контић, Ј. Оберлајтнер, 33 н Ј Красојевић, Е. Гринвалд, Х. Кон, С. Холендер, по 1 фор. поп Б. Поповић, по 80 нов. М. Петковић, по 70 нов. К. Миловановић, М. Ђорђевић, Андрушек, по 50 нов. Л. Кон, по 40 нов. С Грчић, по 20 нов. Ристер, Скопал, Станишић, Димитријевић, Поспишил, Спајић, Н. Н. Г. г приложницима изричемо нашу најтоплију благодарност. Инђија 23. априла 1897.

Приређивачи.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

ВОЂА КРОЗ ИЗБОРЕ

НА ДОГЛЕДУ

НАШЕГ НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ САБОРА.

Написао

ЈАША ТОМИЋ.

Цена је 20 новчића. На 104 стране осмине. У Нов. Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића. 1897.

Књига је у повезу и биће за дан-два готова. Поруџбине треба слати у Нови Сад. Растурачи који узму од 50 комада на више имају 25% рабата.

У књизи се расправљају ова питања: Како је било пре? — Како је сад? — Шта нам предстоји? — Посланик и бирач. — Две три о изборном реду.

На завршетку је штампан: **Изборни ред.**

„Додатак изборном реду“.

НА ЗАВРШЕТКУ.

Како је код нас већ почела изборна борба, треби пожурита с поруџбинама.

Огласи.

СТЕЧАЈ.

Српска ратарска обртничка задруга за потпомагање и штедњу у Иригу, потребује **књиговођу Србина**, који поред српског језика и немачким владати зна. Плата је за прву годину 800 фор. а вр. Првенство имају који су већ код завода служили. Кауција потребна је 400 фор. било у новцу или у државним папирима. Друга година зависиће од знања и тачности за повишење плате. Који то место заузети жеље, нека се са нужним документима обрате. Задруга се отвара 1. јула о. г. по римском.

У Иригу 2. (14.) маја 1897.

Никола Симоновић,
председник.

3—3

У мојој новосазиданој кући „Hochpartoere“ у ханској улици, издајем

од 1. августа о. г. п. р.

један врло леп стан са сокака, састојећи се из 4 велике моловане и паркетиране собе, кухиње, предсобља и шпајза, са засебним подрумом за дрва и таваном.

Ближа извешћа у солари.

1—1 **ЛАЗА ВУКОВ.**

ЈЕДНОГ СТАРИЈЕГ ПОМОЋНИКА

који је вешт у својој струци и осим српски, још мађарски и немачки говори, а може одма ступити, потребује

СПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

П. РОМАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ. 2—3

ЈЕДАН ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК

млађи, тражи себи стално место у већим варошима и бољим трговинама. Вичан је шпецерајској, деликатесној, материјалној, разних боја мешовитој трговини. Говори осим српски, још врло добро немачки и мађарски. Ступити може одма. Упитати се у администрацији „Заставе.“

3—3

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер

Liniment. Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 27 година као поуздан лек употребљује, **и то ублажава болове од реуме, костобоље, разхлађења** и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 50 нов., 70 нов. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу која нема на себи ове ознаке (ленгера) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Budapest.

597 49—56

Заштитни знак за познавање: господичић пуши и има наочари

Дуванцијама!

„КЛУБ“, најчистији, најтањи, па опет најјачи папир за цигаретле. *Нема у њему ни мало глицерина.* Може се добити свугде и то у патентираном завијутку за 3; у обичном завијутку 2 нов.

Напомена. Од истога папира зготовљавају се и **клуб-хилзне.** 102 17—80

Главни добитак евент. 500,000 марака. | **Позив на добитак.** | За згодитке јемчи држава

Позив на суделовање код велике

новчане лутрије,

за коју јемчи држава **Хамбург**; у истој ће се лутрији зацело поделити на добитке

II милијуна и 349,325 марака.

Ова новчана лутрија по плану има само 118,000 срећака а добици су ови:

Највећи је добитак ев. **500,000** марака.

Премија 300,000 мар.	26 добитака á 10.000 м.
1 добитак á 200,000 мар.	56 добитака á 5000 м.
1 добитак á 100,000 мар.	106 добитака á 3000 м.
2 добитка á 75,000 мар.	206 добитака á 2000 м.
1 добитак á 70,000 мар.	812 добитака á 1000 м.
1 добитак á 65,000 мар.	1518 добитака á 400 м.
1 добитак á 60,000 мар.	40 добитака á 300 м.
1 добитак á 55,000 мар.	140 добитака á 200 м.
2 добитка á 50,000 мар.	36952 добитака á 155 м,
1 добитак á 40,000 мар.	9959 доб. á 134; 104; 100 м.
1 добитак á 30,000 мар.	9351 доб. á 73; 45; 21 м.
2 добитка á 20,000 мар.	у свему 59,180 добитака,

о којима ће се за кратко време **сигурно** решити 7 одељака.

Главни добитак у I. класи износи 50.000 мар.: те се пење у II. класи на 55,000 мар; у III. класи на 60,000 мар.; у IV. класи на 65,000 мар.; у V. класи на 70,000 мар.; у VI. 75,000 мар.; у VII. класи на 200,000 мар.; са премијом од 300,000 мар.; евент. на 500.000 мар.

За **прву клас**, која је званично установљена за 10. јуни 1897. стаје

цео оригиналан лоз само	фор. 3.50 кр.
половина оригиналног лоза само	„ 1.75 „
четвртина оригиналног лоза само	„ —.90 „

Улози за следеће класе као и тачан списак добитака могу се видети у плану за извлачење, на којем је обележен државни грб; на захтевање разашиљем безплатно о моме трошку исти план.

Сваки суделач после извлачења и **без захтевања** добија од мене **одмах званичну** мапу о извлачењу.

Исплату и шиљање добитака вршим ја директно дотичним интересентима тачно и поуздано,

Наруџбине молим да се обаве поштанском упутницом или поузећем.

С тога сваки нека се налозима обрати одмах јер ће извлачење бити кроз кратко време, — али најдаље до 156 2—6

10. јуна о. г. на

Joseph Heckscher,

Banquier und Wechsel-Comptoir in Hamburg.

На умирење и утеху човечанству, које пати од глисте тракаре и болова у желудцу!

Знак

Јемчим, да се глиста тракара (пантљикара) мојим леком (Granat-Kapseln) сасвим утамани заједно са главом јој врло брзо (за шест минута) без икаквога бола. Исти се лек може **добити прави једино код**

лекарника Јосифа Шнајдера у Решици

(Hauptgasse 26.)

Јемчим, да лек дејствује брзо и сигурно и без болова. Исти не шкоди ни онда, ако случајно и нема тракаре. — Нека ми се назначи старост. — **Лек је повлашћен.** Оригинална кутија заједно са упутством стаје 3 фор. 50 нов. уз наплату у наточ или за готово, било за наше крајеве, било за стране земље.

Тракара се познаје: по бледилу у лицу, мутном погледу, прстеновима око очију, мршављењу, избацивању, језик је обложен, нема глади нити вари а наилази по некад и несита глад, наилазе несвестице особито на таштиву, подригивања, оток, киселина у желудцу, љутина, надимање, пролив, пробадање, и други болови у утроби, лупање срца, неправилности у кружењу крви, особито у женских, честе и изненадне главобоље, наклоност меланхолији па и самом самоубијству. Даље имам:

Сантал-лек

који лечи за **8 дана** пурења из цеви за мокрење у женских и мушких без убризгивања и без икакве сметње. Једна кутија 2 фор. 50 нов. — За застарелу боју стаје кутија 4 фор. с поштарином заједно Овај је лек **ненадмашим.** Све се то добија једино код **Јос. Шнајдера** лекарника у Решици Hauptgasse 26. 535 16—20

На повољно знање.

Нашим вредним и уваженим **књижевницима** и **новинарима** српским; нашим славним политичким и црквеним **општинама**; **просветним** и **новчаним** заводима; свима **родољубима** српским и свему осталом поштов. **грађанству** част нам је овим јавити, да смо нас неколицина штампарских радника — по узајамном договору и споразуму са госп. дром *Славком Св. Милетићем*, као власником — од 1-вог маја п. ст. кал. по *врло повољним* условима у закуп узели

СРПСКУ ШТАМПАРИЈУ ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА

те ћемо је под том досадашњом фирмом — на своју сопствену руку, без ичијег утецаја и мешања — и на даље водити.

На тај смели корак подстакла нас је топла наклоност и лепа предусретљивост многих наших вредних и неуморних трудбеника на пољу јавнога нам рада народног — на пољу лепе нам књижевности српске, којима смо ми наше тешко подузеће у напред саопштили. Та симпатија њихова осоколила нас је, та искрена наклоност њихова, према нами, дала нам је снаге, да без икаква велика капитала, но једино уздајући се у свој истрајан и неуморан рад, запливамо у бурне таласе данашње и сувише тешке утакмице штампарске. Но ако нам они и на даље, као до сада, наклоњени буду, ако нас њихове симпатије и на даље предусретале буду, онда не стрепимо — не презамо ни од чега, но смело корачамо напред.

На основу тога, дакле, ступамо ето данас пред наш поштовани свет српски — пред сво цењено грађанство свију народности, и *обзнањујући им ову вест*, учтиво их молимо, *да је узму на повољно знање.*

Скромност нам не допушта, да се самохвалишемо и уздижемо, нити икоме да доказујемо, у чему се „огледа лепа и укусна израда штампарска“. — Досадањи радови срп. штампарије дра Св. Милетића виђени су и чувени; о њима се јавна, објективна критика више пута најповољније изразила, а то је јасан доказ, колико смо стекли праксе и техничке рутине на пољу штампарске уметности — то је довољна препорука за нас многогодишње раднике поменуте штампарије.

Све, што можемо у овим збијеним ретцима да обећамо, то је, да ћемо се и у будуће својски старати и бринути, да тај лепи глас и на даље очувамо, да тај лепи глас још даље продре — још јаче одјекне. А да то узмогнемо, треба да нас у овом тешком подузећу нашем потпомогну сви они поштоваоци и заводи наши, на које се обратисмо на челу ове наше објаве.

Најучтивије молимо, дакле, све наше поштов. и вредне књижевнике, сл. политичке и црквене општине, просветне и новчане заводе, поштов. српске родољубе и све и сваког, ко год буде требао рада штампарског, да нас својим цењеним поруџбинама почаствује и у изради повери. Ми пак са своје стране залажемо своју част и поштење, да ћемо сваку нашу поштовану муштерију у свему и сваком погледу потпуно задовољити.

Цене су најумеренije, послуга ће бити вазда солидна, а свака наруџбина и израда обавиће се укусно и чисто, брзо и на потпуно захтевање и задовољство.

У нади, да ће се сваки прави и искрени родољуб и пријатељ наш, био у месту или на страни, обрадовати овом подузећу нашем и потпомоћи нас својим цењеним поруџбинама

бележе се са најдубљим поштовањем

ЗАКУПНИЦИ

СРП. ШТАМПАРИЈЕ Дра СВЕТ. МИЛЕТИЋА

Милан Поповић, А. Лазаревић, Ј. Круфа, Стеван Дада.

2—2

Потписани учтиво *препоручујем* славним црквеним општинама моје богато снабдевено стовариште готових ***свештеничких одежда*** (40 комада), ***неба*** (4), ***барјака и рипида*** (12), што се све може одмах добити код мене. Осим тога имам на продају и ***ђаконских*** и ***ђачких стихара***, ***пјатохљебница***, ***кандила***, и свега; што је за цркву потребно. Исто тако израђујем и ***свештенично одело.*** — Поруке обављам и најтачније и са најумеренијом ценом.

Светозар Миловановић

кројач

у **Новом Саду** *на главној пијаци у кући где је кафана „Јелисавета“.*

73 12—25

Чувајте се патворина.

Ц. и кр. повл. и одликована творница мараскина (Maraschine di Zara)

у Задру **Р. ВЛАХОВ** Далмација.

Најбољи, најздравији и најгласовитији **ликер на свету** против слабости желудца итд. је

ВЛАХОВ

Ко жели одржати здрав желудац, ко жели добро стање, веселу ћуд, у опште очувати себи здравље, нека пије тај по целом свету распрострањени, од свих хваљени ликер „Влахов“, кога из биљака кршне Далмације једини на свету Р. ВЛАХОВ у Задру (Далмација) спрема и зготовљава.

83 34—50

Чувајте се патворина и захтевајте увек прави „ВЛАХОВ“ из Задра, који се у свакој бољој трговини и кафани добити може.

Прави „ВЛАХОВ“ је награђен на свима изложбама највећом наградом.

ШТРЦАЉКА

ЗА ПЕРОНОСПОРУ

„L Automatique“

(САМОРАДИЉА)

Призната је најбоља штрцаљка саморадена, не потребује никаквих оправака, без икаквог телесног напрезања уштрцава **једнако** и тим се јако упија у лист, и може један човек њоме **двапут** толико урадити, него ли обичним шмрком у исто доба.

Тих штрцаљака и за каламљење у зелено потребних

ГУМИ-ВЕЗА

најбоље каквоће, има потписани на стовариште на продају по најјефтинијим

фабричким ценама.

АЛЕКСАНДАР АДАМОВИЋ

на Јелисаветину тргу бр. 7.

189 6—6 у Новом Саду.

Ко жели да има добар, леп, јак, дуготрајан, фино повлачен и елегантно гравиран сат, нека поручи на фабрике:

THE MORSE MANUFACTURING COMPANY,

7, Red Lion Court, London, E.C.

и нека пошаље:

30 динара или 15 форинта

па ће добити овај сат безплатно

у банкама (Српским или Аустријским) у препорученом писму. Ово је добра прилика за сваког да дође до врло јевтиног, доброг и елегантног сата који изгледа као даје од самог злата. Овоме сату нема у свету равна јер савршено добро ради које ми за три године гарантујемо и враћамо све новце, ако купац није задовољан. Овај сат неможе се нигде купити испод 5 дуката, међутим ми га продајемо за 30 динара или 15 форинта и плаћамо царину и поштарину на њега и шаљемо га свакоме безплатно. Овај сат фабрикујемо у 2 величине за мушке и женске а једна је цена. Ми фабрикујемо и друге врсте сатова, златне и сребрне и шаљемо на захтев свакоме наш илустрован ценовник.

122 5—25

Главни и одговорни уредник: др. Емил Гаврила.

Штампарија Ђорђа Ивковића,